

БОРБАТА ЗА КОНТРОЛ НА ИНФОРМАЦИЯТА

Alan D. Campen, Douglas H. Dearth, eds., *CYBERWAR 2.0: Myths, Mysteries and Reality* (Fairfax, Virginia: AFCEA International Press, June 1998).

Издателството на Международната Асоциация на професионалистите по комуникационни, информационни системи и разузнаване (AFCEA) ни предлага поредната книга за фундаменталната роля на информацията и нейното място във войната, конкуренцията, кризите, конфликтите, промяната, характеризиращи съвременността и бъдещето ни. Библиотеката на AFCEA Int. включва 19 книги по основните аспекти на областта C4I (Command, Control, Communication, Computers and Intelligence), повечето от които са достъпни и за нашите специалисти чрез българската секция на асоциацията AFCEA-София. Последните три книги от поредицата са “Първата информационна война”, “Кибернитична война: сигурност, стратегия и конфликт в информационната ера” и “Кибернитична война 2.0: митове, мистерии и реалност”. И трите книги са подготвени по инициатива на о.з. полк. от BBC на САЩ Алън Кампен.

В последната книга редакторите полк. Кампен (редактор в издателството на AFCEA и преподавател в Колежа по информационна война и стратегии на Националния университет по отбраната на САЩ) и г-н Дъглас Диърт (преподавател в Съвместния учебен център по военно разузнаване /JMTC/ във Стратегическия колеж на СВ на САЩ /US Army War College/, съветник на Главнокомандващия на Командването за специални операции на САЩ, специален помощник на изпълнителния директор на отбранителната разузнавателна агенция /DIA/) са събрали в пет раздела най-интересните публикации от последните няколко години в областта на информационното превъзходство, информационната война, информационната мощ, информационната стратегия. Авторите са от тесния съюзнически кръг - САЩ, Великобритания, Канада, Австралия.

Първата част включва седем статии, обединени около проблемите на *стратегията и дипломацията*. Определена е бъдещата стратегическа ситу-

ация в информационната ера. Дефиниран е модел с положителна обратна връзка за ролята на информацията, информационните технологии, достъпа до информация и иновациите върху икономическия растеж и цялостното развитие на обществото. Предложена е система за оценка и управление на готовността на информационната инфраструктура аналогично на военните системи за бойна готовност. Според авторите това позволява да се експлоатират успешно предимствата на информационните технологии, но и води до нови рискове, ако се подцени фундаменталната роля на “мъглата и триенето” във военната дейност. В раздела се разглежда инфорсферата като нова социална среда, където се пренася все по-голяма част от нашата дейност и където понятията за място и време придобиват съвсем нов смисъл. Гражданските системи оказват огромно влияние върху военните операции и коренно променят фундаментални постулати за военната дейност. Ролята на ИНТЕРНЕТ и информационната инфраструктура, които като цяло не са в обхвата на военните ведомства, също е във фокуса на тази част.

Социалните, правните и търговски аспекти на информационната революция са разгледани във втората част на книгата. Разгледан е модел на нашето общество след 20 години, когато компютърните мощности и глобалната свързаност ще са основа за социална революция от мащаб, какъвто трудно можем да си представим. В същото време се посочва и опасността от “залагане” в софтуера на “неизбежните човешките грешки”, които в машинна среда могат да доведат до сериозни беди - това е причина за търсене на полезно приложение на хакерите - поемане на отговорността от специалистите да “разберат” грешките на софтуера и да намерят път към гъвкавото им преодоляване в реално време. Особено остро стои въпроса с актуализацията на международното хуманитарно право и правното регламентиране на войната като човешка дейност. Вече трудно да се разграничат военните и гражданските обекти, военните и гражданските лица при различните конфликти, дори е трудно да се определи кога е започнал конфликта и кои са страните в него. Това създава правни и културни проблеми както в международен аспект, така и във военно-организационен. Взаимодействието между правозащитни и военни органи, международното сътрудничество в областта на сигурността се усложнява. Един специфично информационен проблем е в използването и контрола над средствата за криптографиране на информацията. На определянето на държавна политика и ролята на този проблем в борбата с тероризма и организираната престъпност са посветени две от статиите в този раздел.

Информационните операции и информационната война са разгледани в следващите 7 статии. Вниманието е фокусирано върху психологическите операции в информационната ера, ролята на човешкия фактор в информационните операции по въвеждане на противника в заблуждение, както и операционализирането на медийните операции - меката война (softwar). Особен интерес за българския читател ще представляват статиите по еволюция на управлението на войските. Според автора историята показва, че печели този, който по-добре разбира новите технологии и начините по-добре да използва новите средства. Шокираща е статията за осигуряване на някои функции по управлението на войските чрез контракти с външни изпълнители. Една нова версия на идеята за създаване на *информационен корпус*, този път подобно на гражданските авиопатрули в САЩ, който да позволи интеграция на висококвалифицирани граждански специалисти във военната организация, заслужава вниманието и на българските стратегии. Разделът завършва с предложения по операционализиране на информационните операции на базата на безценния опит от Босна и Херцеговина.

Четвъртата част на книгата е посветена на въпросите по *разузнаването, оценката на ситуацията и моделирането*. В пет статии последователно са разгледани ключови въпроси по “информационното мироопазване” като “чиста” форма на война, оценката на информационните заплахи от недържавани групи, както и разузнавателна подготовка на “информационното бойно поле” (подобно на разузнавателна подготовка на традиционното бойно поле). Все още недооценяваното значение на глобалната “свързаност” в дефиниране и използване на понятията за пространство, темп на промените и управление на риска е във фокуса на отделна статия. Определя се нарастващото значение на творческото решаване на проблемите, целенасочената интервенция, която в силно нелинейната съвременна среда позволява постигане на значителни резултати с много малки, но точни въздействия. Анализирани са противоречията между стремежа за борба с неопределеността, статичното представяне на света и динамичната нелинейност на реалността. Информационната мания, съчетана с парализата от изчерпателен анализ се противопоставят на интуицията, идеята за асиметрия и други идеи за използване на неопределеността. Посочва се необходимостта от културни промени, изключителното значение на *изследванията и задълбоченото образование* за реално използване на феномена на свързаността, експлоатация на неопределеността и риска за постигане на ново качество в информационната ера. Последната статия има изключително практическо значение за създаване на *система за ранно предупреждение и борба с*

информационните заплахи. Дефинирани са технологиите и дейностите, които се използват като индикатори за възможностите на дадена организация да провежда информационни операции. При оценката допълнително се разглеждат доктрините и политиката на организацията в тази област, и фактора на враждебност на организацията. За определяне на степента на заплаха се изследва и уязвимостта на собствената страна по отношение на дейностите на правителството, обществото, индустрията и военните, свързани с информационната инфраструктура, създадената организация за защита и възстановяване на инфраструктурата и предприеманите мерки за възпиране (политически, икономически, военни) на противникови информационни операции.

Последният раздел на това многолико издание е за *реалността*. Тук са обединени четири обзорни статии, наистина с фундаментален характер, които заслужават особено внимание от българския читател. Еволюцията на *дефинициите* в областта от информационна война към информационни операции, което по своята същност е преход от тясно военно към пределно общо разбиране на проблема за ролята на информацията и нейния контрол. Подробният анализ на *образованието* в областта на информационната война в САЩ е поучителен за решаването на пози въпрос у нас. Особено важни проблеми се дискутират в статията за ролята на *съюзниците и партньорите* в кибернетичната война. Накрая ще си позволя да изброя и предложените от Дъглас Диърт *императиви на информационните операции и информационната война*: технологии; революция във военното дело; гражданско-военен контекст на противобоството; изменящи се заплахи; изменящо се бойно пространство; доктрини; организации и функции; хора и обучение; променящо се стратегическо пространство; оперативни концепции; нови модели за военно планиране; съюзници и партньори; човешките фактори.

Дори само изброяване на темите на включените статии, приведената в края на книгата справка за авторите и областите в които те работят, както и речника на термините по информационна война са от изключителна важност за по-задълбочено разбиране на обхвата и дълбочината на тематиката, определена като кибернетична война. Редакционният съвет на списанието ще направи възможното да представи по-подробно отделни статии и автори от тази безценна книга на AFCEA International Press.

Велизар Шаламанов